

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta

Pöytäkirja

Aika 14.12.2021 16:00 - 17:11

Paikka Teams-etäyhteys

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Wallenius Jani	puheenjohtaja	
	Liukkonen Niko	I varapuheenjohtaja	
	Kivi Sami	varajäsen	
	Similä Neea	jäsen	
	Grönroos Rauno	jäsen	
	Ruhberg Jukka	jäsen	
	Heikkinen Minna	jäsen	saapui klo 16.25 asiantuntijaesittelyn aikana
	Öster Kirsi	jäsen	
	Uhrman Jani	jäsen	
	Kupiainen Anna Kaisa	jäsen	
	Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja, esittelijä	
	Kempainen Mika	rak.- ja ymp.valv. johtaja, esittelijä	
	Sivonen Markku	rakennuslupapäällikkö, asiantuntija	
	Laitinen Tarja	ympäristölupapäällikkö, asiantuntija	
	Blomgren Cecilia	kaupungineläinlääkäri, asiantuntija	asiantuntijaesittely §:n 92 kohdalla, ympäristöterveydenhuollon

Kähäri Kaarina

asiantuntija

toiminta ja
valvontasuunnitelma
mittausinsinööri,
asiantuntijaesittely klo 16.10 -
16.27, ilmanlaadun seuranta

Hovatov Jaana

valmistelusuunnittelija,
pöytäkirjanpitäjä

Nimi

Tehtävä

Lisätieto

Poissa

Viljamaa Juha

II varapuheenjohtaja

Rakennus- ja ympäristölupalautakunnan puolesta

Jani Wallenius

Jaana Hovatov

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Anna Kaisa Kupiainen

Niko Liukkonen

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 21.12.2021

Jaana Hovatov

valmistelusuunnittelija

§	Otsikko	Sivu
§ 85	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
§ 86	Pöytäkirjan tarkastajat	5
§ 87	Ilmanlaatu Lahdessa vuonna 2020 ja 2021	6
§ 88	Muutos rakennus- ja ympäristölupalautakunnan vuoden 2022 kokouspäiviin	10
§ 89	Lahden kaupungin rakennusvalvontataksa 2022	12
§ 90	Rakennus- ja ympäristölupalautakunnan päätösvallan delegointi rakennusvalvonnan viranhaltijoille	16
§ 91	Eläinlääkäreiden palkkion enimmäismäärä vuodelle 2022	18
§ 92	Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivitys vuodelle 2022	21
§ 93	Kilpiäisten palvelukoti Kielokatu 1 A,B,C -rakennuksissa esiintyvät terveyshaitat	24
§ 94	Tiedoksi merkittävät asiat	31
§ 95	Muut asiat	32

Rakennus- ja ympäristölupautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupautakunta, 14.12.2021

§ 85

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 14.12.2021

nro 9

§ 86

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Anna Kaisa Kupiainen ja Niko Liukkonen.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 14.12.2021

§ 87

Ilmanlaatu Lahdessa vuonna 2020 ja 2021

3350/11.03.02.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Mittausinsinööri Kaarina Kähäri p. 050 539 1695

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee tiedokseen raportit Ilmanlaatu Lahden seudulla vuonna 2020 ja Ulkoilman bentso(a)pyreenipitoisuudet omakotitaloalueella ja kuntakeskuksessa vuonna 2020 ja alkuvuonna 2021.

Perusteluosa

Ulkoilmanlaatua mitataan Lahdessa ja Hollolassa kuntien ja alueen ilmapäättöjä aiheuttavien yritysten kanssa yhdessä. Ilmanlaatuun vaikuttaa energiantuotanto, liikenne ja puun pienpoltto. Suurimman osan ajasta ilmanlaatu luokitellaan hyväksi tai tyydyttäväksi. Tietyissä sääolosuhteissa ilmanlaatu voi kuitenkin heiketä terveyttä haittaavalle tasolle, jolloin tiedottaminen on tarpeellista.

Ympäristönsuojelulain mukaan kunnan tulee valvoa ja edistää ilmansuojelua alueellaan, sekä sitä varten huolehtia paikallisten olojen

edellyttämästä tarpeellisesta ilmanlaadunseurannan järjestämisestä. Toiminnanharjoittajia veloitetaan huolehtimaan ilman pilaantumisen ehkäisemisestä, sekä olemaan riittävästi selvillä toimintansa vaikutuksista ilmanlaatuun. Lain määrittelemien veloitteiden täyttämiseksi on solmittu yhteistarkkailusopimuksia. Viimeisin sopimus on solmittu vuosiksi 2021 – 2026. Sopimuksen osapuolina ovat Hollolan kunta, Lahden kaupunki ja alueella sijaitsevat ympäristölupa- tai -ilmoitus tai -rekisteröintivelvolliset laitokset, joiden toiminnasta aiheutuu päästöjä ilmaan. Ilmanlaatua on seurattu Lahdessa yhteistarkkailuna vuodesta 1989 lähtien. Vuonna 2015 alkaneella sopimuksella aloitettiin ilmanlaadun seuranta myös Hollolassa.

Energiantuotanto ja liikenne ovat merkittävimmät ulkoilman epäpuhtauksien lähteet Lahden seudulla. Alueella tehdyn PAH-tutkimuksen valossa näyttää myös siltä, että näiden lisäksi puun pienpoltto vaikuttaa merkittävästi ilmanlaatuun. Lisäksi alueella on liuottimia käyttävää teollisuutta, josta aiheutuu haihtuvia orgaanisia yhdisteitä ilmaan. Jonkin verran päästöjä aiheutuu myös kivenmurskaamoista, betonituotetehtaista, asfalttiasemista ja krematoriosta.

Vuonna 2020 ilmanlaatu oli tehtyjen jatkuvatoimisten mittausten perusteella pääosin hyvää tai tyydyttävää. Keväällä pölypitoisuudet olivat korkeita, kun talven aikana jauhautunut hiekoitushiekka ja asfalttipöly nousivat ilmaan. Hengitettäville hiukkasille annettu vuorokausiohjearvo ylittyi helmi- ja maaliskuussa. Pienhiukkasipitoisuudet pysyivät koko vuoden alle tavoite- tai raja-arvojen.

Otsonipitoisuudet olivat tyyppillisesti korkeimmillaan keväällä ja kesällä. Otsonipitoisuuden kahdeksantunnin keskiarvo ei ylittänyt tavoitearvoa. Typpidioksidipitoisuudet pysyivät ohjausarvojen alapuolella koko vuoden.

Bentseenin, tolueenin ja ksyleenin pitoisuuksissa on näkynyt liikenneympäristössä laskevaa trendiä 2000-luvun alusta.

Bentseenipitoisuuksien vuosikeskiarvot eivät vuositasolla ylittäneet Lahden seudulla alemmaa arviointikynnystä. Muille haihtuville orgaanisille yhdisteille ei ole ohjausarvoja. Haihtuvien orgaanisten yhdisteiden seuranta on kuitenkin tarpeellista, koska Lahden seudulla on toimintaa, josta aiheutuu VOC-päästöjä ympäristöön.

Mittaustulokset osoittavat, että suurimman osan ajasta ilmanlaatu on Lahden seudulla hyvää tai vähintään tyydyttävää. Ajoittain epäpuhtauspitoisuudet kohoavat edelleen ohje- ja tavoitearvoja ylittävälle tasolle. Pitoisuuksissa näkyy vuosittaista vaihtelua. Pölypitoisuudet vaihtelevat vuosittain kevään säätilanteiden vaihdellessa. Myös hiekoitushiekan käyttömäärät talvella vaikuttavat kevätpölyn määrään ja episoditilanteen pituuteen keväällä. Kaupungin keskustassa typen oksidien pitoisuudet seuraavat liikenteen rytmiä.

Varsinkin hengitettävien hiukkasten pitoisuudet nousevat tietyissä säätilanteissa terveyttä haittaavalle tasolle, jolloin ilmanlaadun valmiussuunnitelman mukaiset pikaiset toimenpiteet, kuten tiedottaminen ja väestön varoittaminen ovat tarpeellisia.

Hengitettävien hiukkasista analysoitujen bentso(a)pyreenin vuosikeskiarvo Lahdessa tehdyissä mittauksissa alitti niukasti tavoitearvotason.

Bentso(a)pyreenin pitoisuustasoista voidaan päätellä, että puun pienpolton aiheuttamiin ilmanlaatuvaikutuksiin on syytä kiinnittää huomiota.

Ensisijaisena keinona on pientulisijojen oikeanlaisen käytön opastaminen.

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 9

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Ilmanlaatu Lahden seudulla vuonna 2020
Bentso(a)pyreeni ulkoilmassa vuosina 2020-2021

§ 88

Muutos rakennus- ja ympäristölupalaakunnan vuoden 2022 kokouspäiviin

7649/00.01.02.05/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Valmistelusuunnittelija Jaana Hovatov p. 044 416 4037

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta päättää, että vuoden 2022 kokouspäivät ovat 11.1., 8.2., 8.3., 5.4., 3.5., 7.6., 9.8., 6.9., 4.10., 8.11. ja 13.12.

Perusteluosa

Hallintosäännön 10 §:n mukaan toimitilin päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta.

Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimitilimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen sen pitämisestä.

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta on päättänyt 9.11.2021/79 § vuoden 2022 kokouspäivistä. On ilmennyt tarve tehdä muutoksia loppuvuoden kokousaikoihin.

Rakennus- ja ympäristölupalaakunta
Pöytäkirja

nro 9

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: ao. palveluyksiköt, konsernipalvelut

§ 89

Lahden kaupungin rakennusvalvontataksa 2022

8133/02.02.05.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Rakennuslupapäällikkö Markku Sivonen p. 050 383 6486

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta hyväksyy liitteenä olevan Lahden kaupungin rakennusvalvontataksan 2022, joka tulee voimaan toiseksi seuraavan kalenterikuukauden alusta siitä päivästä, jolloin sen vahvistaminen on saatettu yleisesti tiedoksi siten kuin kunnalliset ilmoitukset Lahden kaupungissa julkaistaan.

Perusteluosa

Rakennusluvan hakija tai toimenpiteen suorittaja on maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:n mukaan velvollinen suorittamaan tarkastus- ja valvontatehtävistä sekä muista viranomaistehtävistä kunnalle maksun, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa (rakennusvalvontataksa).

Rakennusvalvontataksaa on tarkistettu vuosittain ja samalla on pyritty tarkastelemaan sen eri osia siten, että palveluista perittävät maksut

kattaisivat mahdollisimman hyvin palveluista aiheutuvat kulut. Taksan hyväksymisestä on edellisen kerran päättänyt rakennus- ja ympäristölupalautakunta 1.12.2020 § 69.

Lahden kaupungin hallintosäännön (Kv 6.8.2021 § 76 ja 13.9.2021 § 110) kaupunkiympäristön palvelualueita koskevien erillissäännösten mukaan rakennus- ja ympäristölupalautakunta vastaa rakennusvalvontaviranomaiselle kuuluvista tehtävistä. Hallintosäännön yhteisten talousasioiden päätösvaltamatriisin mukaan lautakunnat päättävät toimialan taksoista ja maksuista valtuuston päättämien yleisten perusteiden perusteella.

Oleelliset muutokset

Nyt tehtävässä taksamuutoksessa on otettu huomioon myös muiden suurimpien kaupunkiseutujen rakennusvalvontataksat. Taksan korotus on keskimäärin 3% vastaten yleistä kustannustasojen nousua.

Joulukuun 2021 alussa astuu voimaan lakimuutos (927/2021), jonka mukaan rakennukseen ostettavasta lämmöstä ja sähköstä vähintään 38 prosenttia on oltava uusiutuvaa energiaa. Käytännössä kunnan rakennusvalvontaviranomainen ei 1.12.2021 lähtien myönnä lupaa rakennukselle, jonka pääenergianlähde perustuu fossiilisen energian, kuten öljyn, käyttöön.

Rakennusvalvonta on selvittämässä kiinteistöjä, jotka ovat vaihtaneet lämmitysmuotonsa pois polttoöljystä hakematta tarvittavaa rakennuslupaa. Vastaantulona kiinteistön omistajille tästä ympäristöteosta rakennusvalvonta ei pidätä maksua näistä vanhoista selvitettävistä eikä myöskään tulevista rakennusluvista.

Taksaa ei koroteta kuitenkaan vain vuoden käytössä ollut vastuuhenkilöiden hyväksyntään liittyvän maksun osalta, eikä myöskään kaupunkissuunnittelun myöntämien lupien osalta. Samoin pidetään ennallaan naapurien kuulemista koskevat maksut. Rakennusvalvonnan käytössä olevaa e-asiointipalvelua kehitetään erityisesti asiakkaiden vastuuhenkilöitä palvelevaksi.

Taksan hyväksymisestä laaditaan kuulutus, joka julkaistaan siten kuin kunnalliset ilmoitukset Lahden kaupungissa julkaistaan.

Taksa esitetään tulevaksi voimaan 1.2.2022 alkaen.

Vaikutusten arviointi

Rakennusvalvonnan toimintaan

Taksan korotus mahdollistaa rakennusvalvonnan käyttösuunnitelman mukaisen toiminnan, Korotusten taloudellinen vaikutus kohdistuu rakennushankkeeseen ryhtyvään täysimääräisesti ja kasvattaa vastaavasti rakennusvalvonnan lupatuloja.

Ympäristöön

Kaikilla ympäristöriskejä vähentävät toimet ovat toivottavia.

Öljylämmityksistä luopumisen avustamisella vaikka vähäisestikin on merkittävämpi vaikutus yleisedun kannalta kuin pelkästään hankkeeseen ryhtyvän talouteen.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Toimenpiteet

Ote

- Konsernipalvelut/säädöskokoelma
- Rakennusvalvonta
- Kaupunkisuunnittelu
- Kaupunkitekniikka

Kuulutus

- Lahden virallinen ilmoitustaulu
- Lahti-piste
- Uusi-Lahti
- Lahden kaupungin internet-sivut

Liitteet

Rakennusvalvontataksa 1.2.2022

Rakennus- ja ympäristölupalautakunnan päätösvallan delegointi rakennusvalvonnan viranhaltijoille

2734/00.01.01.05/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Rakennuslupapäällikkö Markku Sivonen p. 050 383 6486

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta päättää hyväksyä liitteen mukaisen delegoinnin rakennusvalvonnan viranhaltijoille.

Perusteluosa

Rakennusvalvonnan päätösvallan delegointi Maankäyttö- ja rakennuslain 21 §:n mukaan kunnan rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jona ei kuitenkaan voi toimia kunnanhallitus. Pykälän mukaan rakennusvalvontaviranomaisen toimivallan siirtämiseen sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään. Hallintopakkoa ja oikaisuvaatimusta koskevaa asiaa ei kuitenkaan saa siirtää viranhaltijan ratkaistavaksi.

Päätösvallan siirtämistä koskevan delegointimatriisin muuttaminen on ajankohtaista rakennusvalvonnan henkilöstömuutosten ja toimintojen järjestelyn johdosta.

Rakennusvalvontaan on perustettu uusi lupakäsittelijän virka ja tehtävässä on tarve käyttää julkista valtaa, joten on perusteltua päivittää delegointimatriisia mahdollistamaan tehokas toiminta.

Vaikutusten arviointi

Rakennusvalvonnan toimintaan

Uusittu delegointi mahdollistaa rakennusvalvonnan käyttösuunnitelman mukaisen joustavan ja asiakasmyönteisen toiminnan lyhentämällä samalla asioiden käsittelyaikoja.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

ote: rakennusvalvonnan henkilöstö, säädöskokoelma

Liitteet

Rakennusvalvonta päätösvalan siirtäminen 14.12.2021

§ 91

Eläinlääkäreiden palkkion enimmäismäärä vuodelle 2022

8313/02.02.05.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupungineläinlääkäri Cecilia Blomgren, p. 050 559 4047

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta päättää vahvistaa Lahden kaupungin praktikkoeläinlääkäreiden (Ulla Helanto, Nina Nihtilä, sijaiset Salla Nevalainen ja Sara Salmio) palkkioiden enimmäismääräksi 52 932,48€ vuodelle 2022.

Tätä sovelletaan myös vakinaisen eläinlääkärin sijaisiin, muihin tilapäisiin viranhaltijoihin ja viikonloppu- ym. päivystäjiin, käyttäen jakajana 360 päivää laskettaessa tietyn sijaisuuden tai päivystyksen toimenpidepalkkioiden määrää.

Perusteluosa

Keva on ilmoittanut eläinlääkäreiden eläinlääkintähuoltolain 19 §:n mukaisten palkkioiden enimmäismäärän vuodelle 2022.

Kunnaneläinlääkärin eläke määräytyy kunnan maksaman virkapalkan lisäksi toimenpidepalkkioista, jotka eläinlääkäri perii eläinten omistajilta ja haltijoilta. Vahvistettujen toimenpidepalkkioiden mukaan määräytyvät työnantajan ja palkansaajan eläkemaksut. Vuoden 2021 palkkioiden enimmäismääräksi on Kevassa vahvistettu 52 932,48 euroa.

Kunnan monijäsenisen toimielimen tulee vahvistaa kaupungin praktikkoeläinlääkärin ja/tai ulkopuolisen päivystäjän toimenpidepalkkioiden enimmäismäärä vuosipalkkiona ja/tai päiväpalkkiona vuodelle 2022. Vahvistuspäätös on toimitettava Kevaan 31.1.2022 mennessä. Päätöksessä tulee olla tieto siitä, mitä palkkioiden määrää käytetään viikonloppu- ym. päivystäjille, jotka eivät ole vakinaisessa virassa.

Lahden kaupungissa eläinlääkintähuoltolain mukainen eläinlääkinnän järjestäminen hoidetaan vuonna 2022 kaupungin neljän praktikkoeläinlääkärin toimesta, ja heidän päivystysvapaidensa ym. poissaolojen aikana tehtävään asetetun sijaisen toimesta. Yö- ja viikonloppupäivystyksen järjestämisestä Lahden kaupungilla on sopimus Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskuksen kanssa siten, että ympäristöterveyskeskus hallinnoi toimintaa. Sopimuksen mukaan Lahti vastaa päivystyksestä kaksi viikonloppua kuukaudessa ja kaksi arkiyötä viikossa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän päivystysrenkaassa Lahden päivystysosuutta hoitavan sijaiseläinlääkärin eläke määräytyy kaupungin

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 9

maksaman palkan lisäksi toimenpidepalkkioista, jotka eläinlääkäri perii eläinten omistajilta ja haltijoilta.

Päivystysrengas on jaettu kolmeen osa-alueeseen, jotka muodostuvat seuraavasti:

Alue 1: Lahti, Hollola, Kärkölä, Iitti

Alue 2: Asikkala, Hartola, Heinola, Padasjoki, Sysmä

Alue 3: Orimattila, Myrskylä, Pukkila

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Keva (palvelussuhderekisteri@keva.fi), Provincia oy

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivitys vuodelle 2022

8320/11.02.01.02/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Johtava terveystarkastaja Tomi Bondarew p. 050 518 4485

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta päättää hyväksyä Lahden ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivityksen vuodelle 2022.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä valvontasuunnitelmat, joiden mukaan ympäristöterveydenhuollon valvontaa tehdään. Laeissa on määritelty valvontasuunnitelmien sisältö, ja lisäksi keskusviranomaiset ovat antaneet tarkempia ohjeistuksia suunnitelmien laatimiseen.

Kunta voi siirtää muuta ympäristöterveydenhuollon toimivaltaansa delegointisäädöksillä viranhaltijoille, mutta kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, joka sisältää eri toimialueiden yksityiskohtaiset suunnitelmat, hyväksytään aina kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä, joka Lahdessa on Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta.

Lahden kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2020-2024 ja tähän on tehty päivitys vuodelle 2022.

Ympäristöterveydenhuollon taksa 1.1.2022 alkaen on hyväksytty rakennus- ja ympäristölupalautakunnassa 9.11.2021.

Henkilöstöressurssien käyttö:

Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvat säännölliset, riskiarvion perusteella määritellyt tarkastuskäynnit, lakeihin perustuva näytteenotto sekä vuosittain vaihtuvat valvontaprojektit.

Muu työaika käytetään muihin lakisääteisiin tehtäviin, kuten asiakasvalitusten perusteella tehtäviin tarkastuksiin, pyynnöstä tehtäviin asunnontarkastuksiin, häiriötilanteisiin varautumiseen, erilaisten lausuntojen kirjoittamiseen, neuvontaan, asiakaspalveluun sekä kouluttautumiseen.

Valvonnassa on pyrkimyksenä suorittaa tarkastukset samalla kertaa useamman ympäristöterveyttä säätelevän lain perusteella, jolloin tarkastuksiin käytettävä kokonaisaika on pienempi, kuin jos tarkastukset suoritettaisiin yksittäin. Maksut määräytyvät yhteistarkastuksessa käytettävän kokonaisajan perusteella.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Rakennus- ja ympäristölupautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Liitteet

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2022 liitteinen - Lahden ympäristöterveys

§ 93

Kilpiäisten palvelukoti Kielokatu 1 A,B,C -rakennuksissa esiintyvät terveyshaitat

8280/11.02.01.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

ympäristöterveystarkastaja Marjo Pärnänen 044 416 4849

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lahden rakennus- ja ympäristölupalaakunta toteaa, että Kielokatu 1, A,B,C -rakennusten huoneistoissa esiintyy terveydensuojelulain (763/1994) 1 §:n mukainen terveyshaitta ja määrää terveydensuojelulain (763/1994) 27 §:n mukaisesti rakennukset asumis- ja käyttökieltoon, kunnes rakennukset on korjattu asianmukaisesti ja terveyshaitta on poistettu.

Perusteluosa

Asia on tullut esille Lahden terveydensuojeluviranomaiselle 28.7.2021 Lahden ympäristöterveyden valvontasuunnitelman ja Terveydensuojelulain mukaisen säännöllisen valvonnan tarkastuksella, Kilpiäisten palvelukoti, Kehitysvammalaitos, muu kehitysvammaisten yksikkö tehostettu palveluasuminen. Toiminnanharjoittaja kiinteistöissä Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä, kiinteistöt Avainsäätiö.

Säännöllisen valvonnan tarkastuksesta, 28.7.2021 laadittiin tarkastuspöytäkirja (tapahtumatunnus 1121667), jossa todettiin, kohteessa tehdyn sisäilmatutkimus Polygon, 30.5.2016 Työnro: 051620700472. Raportin mukaan Kilpiäisten Palvelukodissa, rakennuksissa A, B, C on havaittu korjauksia vaativia kosteus- ja mikrobivaurioita. Polygonin raportissa annettu toimenpidesuosituksia erillistä korjaussuunnitelmaa varten.

Säännöllisen valvonnan tarkastuksella, 28.7.2021 saadun tiedon mukaan tiloissa ei olisi tehty rakenteellisesti korjaavia toimenpiteitä suositusten mukaisesti. Nykyisestä rakennusten terveydellisistä olosuhteista ei tarkastuksella varmuutta, henkilökunta ohjattu olemaan tarvittaessa yhteydessä työterveyteen. Kiinteistön käyttäjien palaute, yksikön esimiehen sijaisen kertomana ohjattu eteenpäin mm. pesuhuonetilojen kunto, kiinteistön omistajalle, joka ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin. Yleisiin tiloihin oli asennettuna ilmanpuhdistimia.

Tarkastushavaintoina tarkastuksella 28.7.2021 rakennuksien A, B, C pesuhuoneiden yhteydessä olevat wc-tilat eivät olleet helposti puhtaana pidettäviä, kuluneisuutta, mikrobikasvustoa. A, B, C rakennusten pesuhuone / saunatilat huonokuntoiset ja mikrobikasvustoa kauttaaltaan pesuhuonetiloiissa.

Lahden ympäristöterveys on aiemmin pyytänyt selvitystä, 10.6.2016 kiinteistöjen omistajalta, Avainsäätiö, Polygonin kiinteistöihin vuonna 2016 tekemän kuntoarvioraportin perusteella. Avainsäätiötä pyydettiin tällöin toimittamaan selvitys Lahden ympäristöterveyteen 31.8.2016 mennessä siitä, mihin toimenpiteisiin ja millä aikataululla Avainsäätiö ryhtyy korjaaviin toimenpiteisiin Terveystensuojelulain (763/1994) 1§ havaittujen terveyshaittaa aiheuttavien olosuhteiden korjaamiseksi palvelukodin

kiinteistöissä. Selvitystä ei toimitettu Lahden ympäristöterveyteen määräaikaan mennessä. Selvityksen antamiselle ei Lahden ympäristöterveyden tietojärjestelmän mukaan myöskään pyydetty lisäaikaa.

Säännöllisen valvonnan tarkastuksella 28.7.2021 suoritettuna tarkastuksen tarkastuskertomukseen kirjattuna kehotuksena, kiinteistön omistajan tuli toimittaa Lahden ympäristöterveyteen selvitys Polygonin tutkimusselostuksen, päivätty 30.5.2016 (työnro 051621700472) suositusten perusteella tehdyistä korjaustoimenpiteistä. Lisäksi kiinteistön omistajan tuli laatia kirjallinen suunnitelma kaikkien tarkastuksella 28.7.2021 havaittujen ja tarkastuspöytäkirjassa esiintuotujen vaatimuksenvastaisuuksien poistamiseksi. Suunnitelmasta tuli käydä ilmi toimenpiteet sekä aikataulut niiden toteuttamiseksi. Molemmat selvitykset tulee toimittaa 31.8.2021 mennessä Lahden ympäristöterveyteen. Kehotukseen pyydetty lisäaikaa, Avainsäätiön pyynnöstä 30.9.2021 saakka. Kirjallista selvitystä ei toimitettu vaan pyydettiin pidettäväksi toimintasuunnitelmapalaveria, mikä pidetty 30.9.2021 ja Lahden ympäristöterveyden annettuja kehotuksia / selvityspyyntöä käytiin tässä palaverissa suullisesti läpi. Toimintasuunnitelmapalaverista laadittu muistio 30.9.2021.

Toimintasuunnitelmapalaverissa kerrottuna, Avainsäätiö ei ole tehnyt Kielokatu 1 A,B,C rakennuksissa korjaavia toimenpiteitä Polygon sisäilmatutkimusselosteen, 30.5.2016, työnro 051621700472 suositusten mukaisesti. Polygonin raportin mukaan palvelukodin rakennuksissa A,B,C oli havaittu korjauksia vaativia kosteus- ja mikrobivaurioita. Avainsäätiö ei ole toimittanut pyydettyä selvitystä Lahden ympäristöterveyden selvityspyyntöön, päiväys 10.6.2016.

Toimintasuunnitelmapalaverissa kerrottuna edelleen, Avainsäätiön toimintasuunnitelmana tarkoitus aloittaa uudisrakennuksen rakentaminen vuoden 2022 alussa Salpakankaalle, joka toimisi ensin Kielokadun asukkaiden väistötilana, ja myöhemmin Salpakankaan asukkaat muuttavat rakennettavaan yksikköön. Avainsäätiön suunnitelma on tehty nimenomaan myös Kielokadun varalle, koska massiivisiin korjaustoimenpiteisiin ei kannata ryhtyä Kielokatu A, B,C-taloihin. Tällöin asukkaat tarvitsisivat väistötilat, joita ei ole, ennen kuin Salpakangas valmistuu (ellei esim. Piisamikatu tai terveyskeskus realisoidu). Tarkoitus Avainsäätiöllä uuden kiinteistön valmistuttua, joko myydä tai purkaa vanhat rakennukset, A,B,C, Kielokatu 1.

Toimintasuunnitelmapalaverissa kerrottuna PhHyky on selvittänyt alustavasti ja tietäen nykyisten kiinteistöjen Kielokatu 1, A,B,C rakennuksien kunnon, mahdollisia väistötiloja Ahtialan terveyskeskus sekä Launeen terveyskeskus. Terveyskeskustiloja ei kuitenkaan ole tarkoitettu laitosasumiseen, joten niiden käyttöönottoa tulee tarvittaessa selvittää mm. Lahden rakennusvalvonnasta. PhHyky selvittelyt mahdollisia väistötiloja myös Piisamikadulta, 15680 Lahti, jossa valmis hoivakiinteistö.

Vastineet

Kilpiäisten Palvelukoti kiinteistöjen omistaja, Avainsäätiö sekä toiminnanharjoittaja, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä ovat antaneet vastineet Lahden ympäristöterveyden lähettämään kuulemiskirjeeseen. Kuulemiskirje on lähetetty sisäisen postin kautta saantitodistuksella 12.10.2021. Lahden ympäristöterveys on vastaanottanut Avainsäätiön vastineen 22.10.2021 sekä Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymän vastineen 2.11.2021.

Kiinteistönomistaja, Avaisäätiö on todennut vastineessaan mm. seuraavaa: Nykyisen säätiön johtajan aloittaessa työt Avainsäätiössä vuonna 2019 haluttiin selvittää kaikkien Avainsäätiön omistamien kiinteistöjen silloinen tilanne, kunto ja tulevaisuuden suunnitelmat. Palaveri pidetty PhHykyn kanssa 5.6.2019, jolloin ollut keskustelussa uudisrakennushanke Kielokatu 1 A-C-talojen tilalle. PhHykyssä ei oltu tehty vielä päätöstä asiasta. 6.11.2019 säätiön johtaja ollut yhteydessä Berater Oy:n asiantuntijaan selvittääkseen Kielokatu 1 A-C-talojen kuntoa. Siinä yhteydessä Berater Oy:n asiantuntija pyytänyt pohjatietoja yksiköstä, ja entinen johtaja (silloinen avainkiinteistön toimitusjohtaja) toimittanut Beraterille ja nykyiselle Avainsäätiön johtajalle Polygonin raportin vuodelta 2016. Sen lisäksi järjestetty katselmus yksikössä. Saadun aineiston ja katselmuksen perusteella selvisi, että korjaustoimenpiteet olisivat niin mittavat, että asukkaat tarvitsevat väistötilat korjausten ajaksi.

Väistötiloja ei ollut saatavilla, ja pitäydytty suunnitelmassa, että aloitetaan Salpakankaan uudisrakennushanke mahdollisimman pian Mustamäenkadun hankkeen valmistuttua. Suunnitelmana oli, että Salpakankaan asukkaille etsitään väistötilat Salpakankaan uudisrakennushankkeen ajaksi, jonka jälkeen Kielokadun A-C-talojen asukkaat menevät väistötiloihin, ja Kielokadun A-C-talojen tilalle rakennutetaan uudisrakennus, tai vaihtoehtoisesti Phhyky luopuu Kielokatu A-C-taloista kokonaan.

Vuonna 2021 PhHyky ilmoittanut Avain-säätiön johtajalle, että ARA ei myönnä avustusta Kielokadun uudisrakennushankkeelle. Pidättäydytty kuitenkin suunnitelmassa, että uudisrakennushanke toteutetaan Salpakankaalle Mustamäenkadun kohteen valmistuttua, jonka jälkeen Kielokadun asukkaat pääsevät väistötiloihin. Phhyky neuvotellut samalla kolmannen osapuolen kanssa väistötiloista.

Toiminnanharjoittajan, PhHYkyn vastineessa Lahdessa sijaitseva Kilpiäisten tehostetun palveluasumisen yksikkö ei täytä Valviran tilavaatimuksia talojen A, B ja C osalta (17 huonetta). Kyseisissä tiloissa on lisäksi terveysturvallisuuteen liittyviä korjaustarpeita, jotka tulee toteuttaa pikaisesti ja joiden toteutuksen aikana ko. tiloissa ei voi asua. ARA ei rahoita lähivuosina palveluasumisen rakentamista Lahden kaupungin alueelle, joten nykyiset tilat tulee korvata toisilla soveltuvilla tiloilla. Käyttöön voi tarvittaessa edelleen jäädä talo D, joka on kuuden asunnon ryhmäkoti ja joka täyttää nykyaikaiset tilavaatimukset. EQ-Hoivakiinteistöjen kanssa on neuvoteltu Lahden Renkomäessä, Piisamikatu 6:ssa, sijaitsevan 21-asuntoisen palveluasumisyksikön vuokraamisesta. Yksikön on tarkoitus toimia Kilpiäisten palvelukodista siirtyvien asukkaiden kotina.

Sähköpostissa 22.11.2021 Harri Koivu vahvistanut seuraavaa;
Hyvinvointikuntayhtymä antoi 2.11.2021 selvityksen toteutettavista toimenpiteistä PhHykyn toimista koskien Kielokatu 1 A,B,C kiinteistöjä.
Harri Koivu, vs.tulosaluejohtaja: Vahvistan että 18.11.2021
Hyvinvointiyhtymän hallitus vahvisti liitteenä olevan esityksen päätökseen. Päätös merkitsee sitä, että vammaispalvelun palvelukotitoiminta siirtyy Kilpiäisen palvelukodin A, B ja C-taloista Piisamikatu 6:ssa olevaan palvelukotitilaan. Selvityksen mukaisesti Piisamikatu 6 on käytettävissä palvelukotitoimintaan 1.2.2022 eikä Hyvinvointiyhtymä toimi Kielokatu 1 taloissa A, B ja C 28.2.2022 jälkeen.

Muutoksenhaku

Hallintovalitus

Toimenpiteet

Avainsäätiö, säätiön johtaja, Kristiina Korkala

Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä, Harri Koivu

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Liitteet

Kuuleminen Kilpiäisten Palvelukoti
Tarkastuskertomus Kilpiäisten Palvelukoti 28.7.2021
Kielokatu 1 A-C selvitys ja toimenpidesuunnitelma Avain-säätiö
Toimintasuunnitelmapalaveri muistio 30.9.2021
Polygon tutkimusselostus 30.5.2016
Saantitodistukset Avainsäätiö ja PhHyky
Saantitodistukset PhHyky
selvitys toimenpiteistä kuulemispyyntöön PhHyky
Lahden ympäristöterveyden selvityspyyntö 2016 Kilpiäisten palvelukoti
Vammaisten asumisen kehittämistoimet Lahdessa ja Hollolassa ja asumisen
kehittämissuunnitelma vuosille 2021-2024
VS selvitys Kilpiäisen palvelukodin toiminnan järjestelyistä

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 14.12.2021

§ 94

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös 25.11.2021 (360/2021): Miekan tuhka- ja kaatopaikan ympäristöluvan muuttaminen, hakija Lahti Energia Oy. Aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan toiminnan olennaiselle muutokselle ja muuttanut ympäristöluvan nro 159/2017/1 lupamääräyksiä 16, 27 ja 42.

Rakennusvalvonnan viranhaltijoiden lupapäätökset 1.11.–5.12.2021.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Rakennus- ja ympäristölupautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupautakunta, 14.12.2021

§ 95

Muut asiat

Päätös

Ei muita asioita.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Rakennus- ja ympäristölupautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 85, § 86, § 87, § 94, § 95

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja

nro 9

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 88, § 89, § 90, § 91, § 92

Lahden kaupunki

OIKAISUVAATIMUSOHJE, kunnallisasiat

Oikaisuvaatimusoikeus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksistä, jotka koskevat virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista (Laki kunnallisesta viranhaltijasta 50 §).

Oikaisuvaatimusviranomainen

Asianomainen viranomainen/toimielin (mainittu päätöksessä/otteessa)

Yhteystiedot

Lahden kaupunki / kirjaamo

Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti

Käyntiosoite: Lahden Palvelutori, Lahti-Piste, Kauppakeskus Trio, 2. krs,
Aleksanterinkatu 18

Lahti-Pisteen aukioloaika: 8.00–18 .00, **oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä oikaisuvaatimus on jätettävä kuitenkin kirjaamon (= viraston)**

aukioloaikana eli klo 15.00 mennessä, jotta se katsotaan ajallaan saapuneeksi
puh. 03 814 2214
Sähköposti: kirjaamo(at)lahti.fi

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä ja muussa tapauksessa seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Oikaisuvaatimusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen sekä sen tekijä ja yhteystiedot. Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle oikaisuvaatimusaikan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä riippumatta tavasta, jolla se toimitetaan. Jos

oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta
Pöytäkirja
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 93

nro 9

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, hallintovalitus

Valitusoikeus

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä

kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Annettaessa päätös asianosaiselle tiedoksi hänen suostumuksellaan sähköisenä viestinä hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta.

Kunnan hyväksymään taksaan perustuvaan maksuun tyytymätön voi tehdä maksusta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 9 §:ssä tarkoitetun perustevalituksen. Perustevalituksen voi tehdä sillä perusteella, että julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti. Perustevalitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu.

Lasku on maksettava perustevalituksen tekemisestä huolimatta laskuun merkittyyn eräpäivään mennessä.

Viranomainen, jolle perustevalitus tehdään, ja sen yhteystiedot:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>